

A HTMT HÍREI

Interjú: Kastori Rudolf, az MTA külső tagja

A Vajdasági Rádió és Televízió Portré c. rádióműsorának vendége 2023. december 9-én Kastori Rudolf, a Magyar Tudományos Akadémia külső, a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács elnökségi tagja, a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia, a Szerb Mérnöki Akadémia, az Orosz Természettudományos Akadémia tagja volt. Az Újvidéki Egyetem Mezőgazdasági Karának nyugalmazott tanára a hatvanas évek elejétől napjainkig számos publikáció és több mint 30 könyv szerzője. Szakterülete a növényélettan, a növények ásványos táplálkozása és az agroökoszisztéma védelme. [...] A napokban vette át a Đorđe Radić elismerést, melyre a Szerb Tudományos Akadémia terjesztette föl a mezőgazdasági tudomány fejlesztéséért. 88 éves, de a korát meghazudtoló lendülettel dolgozik...” Forrás: VMAT.rs: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) >

SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

Horony Ákos lett a kisebbségi kormánybiztos

A szlovák kormány szerdai ülésén döntött a kisebbségi kormánybiztos személyéről, aki a dunaszerdahelyi jogász, Horony Ákos lesz. [...] A pozsonyi Képzőművészeti Főiskolán festőművész, illetve a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetemen jogász végzettséget szerzett. 2009-től bekapcsolódott a Szlovákiai Magyarok Kerekasztala mellett működő Jogsegélyszolgálat munkájába, ahol a kisebbségi és anyanyelv-használati jogok kérdéseivel foglalkozott. Több kiadvány társszerzője és számos hazai és nemzetközi konferencián adott elő...” Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk](#) >

Felszámolná a kulturális tárca a Kisebbségi Kulturális Alapot

Robert Fico (Smer) kormánya már a jövő év első felében lényegesen megváltoztatná a nemzeti kisebbségek állami támogatásának rendszerét. A kabinet jövő évi jogalkotási terve szerint az alap jelenlegi formájában megszűnik – a Művészeti Alappal (FPU) együtt beolvad egy újonnan létrehozott Kultúrátámogatási Alapba. Rigó Konrád volt kulturális államtitkár, Ravasz Ábel korábbi romaügyi kormánybiztos és Bukovszky László volt kisebbségi kormánybiztos petícióban tiltakoznak a kormány terve ellen. [...] A kormánybiztost ezért arról kérdeztük, tiltakozik-e ez ellen vagy sem. Azzal válaszolt, még nem tudni, mi lesz a lépés pontos tartalma „Ez mind a részletekből derül majd ki” – tette hozzá...” Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) >

Publicisztika: Hány szlovákiai magyar diák tanul magyarországi oktatási intézményekben?

Az iskolaigazgatók és pedagógusok elmondása alapján a magyar oktatási rendszer minden szintjén található Szlovákiából érkező gyerekek. Magyarországi óvodákat és alapiskolákat általában a határ közvetlen közelében élő szlovákiai magyar gyerek látogatják. Középiskolát már célirányosabban választanak a szlovákiai magyar diákok, a legtöbben konkrét szak végett járnak magyarországi középiskolába, ezt a 20 éves trendet a koronavírus-járvány törte meg. Magyarországi felsőoktatási intézmények iránt a határ menti gimnáziumokból érdeklődnek a legtöbben, a vegyes nyelvi környezetben tanuló diákok többségében szlovákiai egyetemek mellett döntenek. [...] A Napunk megkeresett iskolaigazgatókat. [...] Az Oktatási Hivataltól elkértük a szlovák állampolgárságú felsőoktatási intézményeket látogató diákok számát is, az őszi szemeszterben összesen 1688 ilyen diák látogat valamilyen képzést Magyarországon. [...] „Az a tapasztalat, hogy a 10 külföldön tanuló diák közül 7-8 ott is marad...” Forrás: Napunk.sk: [teljes cikk](#) >

Podcast: 30 éve Szlovákiában: Gazdaság

Sorozatunk tizennegyedik részének témája a gazdaság. A gazdasági transzformáció viszontagságai után hogyan lett Szlovákia Európa fekete lyukából tátrai tigris? Kik azok a szlovákiai magyar közgazdászok, akik nélkül ez a gazdasági csoda nem jöhetett volna létre? Honnan hová jutottak az örök lemaradó déli régiók?...” Forrás: Patria24.sk: [teljes cikk](#) >

Rákkeltő anyagok Európa legnagyobb vízkészletében?

Egyre több aggasztó hírt hallunk és olvasunk természeti kincsünket, a csallóközi ivóvízkészletet fenyegető veszélyekről. Néhány éve a csallóközi ivóvízben is kimutatták az atrazint. [...] Ennek tudatában, a valós helyzetről kérdeztem Alena Trančíkovát, a Pozsonyi Vízművek felügyelőbizottságának a tagját: Ön szerint megfelelő az ivóvíz védelme a Csallóközben? Sajnos nem, egyáltalán nem túlzok, ha azt mondom, hogy katasztrofális a vízkincs védelme. [...] Mint ismeretes, a „Dimitrovkában” termelt veszélyes vegyi hulladékot egészen 1985-ig ellenőrizetlenül hordták a Kis-Duna egyik, jelenleg a vereckyei városrészhez tartozó holtágába. A bósi vízerőmű megépítésével azonban megemelkedett a talajvízszint, így a holtágban lerakott veszélyes vegyi anyagokat a víz fokozatosan kimossa...” Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

Videó: Természettudományi Triatlon Füleken

Tizenötödik alkalommal valósult meg a Füleki Gimnázium és a Pro Futuro Polgári Társulás szervezésében a Természettudományi Triatlon elnevezésű országos verseny, amelyben a diákoknak olyan feladatokat kell megoldaniuk, ahol ötvözni kellett a matematika, a fizika és az informatika tantárgyból szerzett ismereteiket...” Forrás: Ma7.sk: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés: Macsovszky Péter, író

Az érsekújvári születésű kétnyelvű író és műfordító, a már évek óta külföldön élő Macsovszky Péter termékeny alkotó. Már több, mint harminc kötete jelent meg, többségében szlovák nyelven, de hosszabb-rövidebb időközönként magyar nyelvű kötetei is napvilágot látnak. [...] Négy évvel a szlovák debütálást követően jelent meg első magyar könyve, az Álbontan, amiért megkapta a Madách-díj nívódíját. 2007-ben Mészöly Miklós-díjjal tüntették ki. 2016-ban a Tantalópolis című kísérleti regényéért elnyerte az Anasoft litera nevű legrangosabb szlovákiai irodalmi díjat...” Forrás: Patria24.sk: [teljes cikk >](#)

Ádám Zita Magyar Nyelvőr Díjat kapott

2023. december 19-én Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémián kiosztották a Magyar Nyelvőr Díjakat, melyet idén Ádám Zita, a Szlovákiai Magyar Pedagógusszövetség tiszteletbeli alelnöke, a szlovákiai magyar oktatás kimagasló szakembere is megkapott. Az eseményen a díjakat Tuzson Bence igazságügyi miniszter, a díjátadó fővédnöke adta át...” Forrás: Felvidek.ma: [teljes cikk >](#)

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

Zelenskij a nők mozgósításáról nyilatkozott

Ukrajnában a hadsereg személyi állományában keletkezett veszteség fedezésére egyes parlamenti képviselőkben felmerült a nők mozgósítása is. Ezt a hadseregbe való toborzás megerősítésére a jelenleg készülő törvényjavaslatba kívánják beépíteni. [...] Volodimir Zelenskij december 19-ei kijevi évértékelő sajtótájékoztatóján felvetődött a nők mozgósításának kérdése. Az elnök biztosította a társadalmat, hogy nem fognak nőket mozgósítani az ukrán hadseregbe. Kijelentette: nem ír alá ilyen törvényt...” Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség nyilatkozata

A Kárpátalja Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) következetesen és folyamatosan támogatja Ukrajna európai uniós integrációs törekvéseit. Ezért üdvözlö a 2023. december 8-án az Ukrajna Legfelső Tanácsa által számos törvényben a nemzetiségi kisebbségek jogait érintő módosítások megejtését, melyek ezen ambíciók megvalósulása irányába mutatnak. [...] Azok visszaállítják a magyar kisebbség korábban élvezett nyelvi jogainak egy részét, különös tekintettel az oktatásra, a nyomdai termékek előállítására és terjesztésére, valamint a médiahasználat területére. Pozitívumnak tekinthető, hogy a törvény konkrét tartalommal tölt meg egyes, korábban meghatározatlan jogi kategóriát. [...] Ugyanakkor sajnálattal állapítjuk meg, A törvény a nyelvi jogokkal való élés lehetőségét a kisebbség „hagyományos” letelepedettségének fogalmához köti. Ennek szintjét 10%-ban állapítja meg. Továbbra sem rendelkezik a törvény a nemzeti szimbólumok szabad használatáról. Nem rendelkezik a jogszabály a kisebbségi képviselő feltételeinek biztosításáról sem...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Együttműködési megállapodás

Együttműködési megállapodást írt alá a Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Honismereti Múzeum és az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete. A két intézmény igazgatója – Olga Sumovszka és Spenik Sándor, az MTA

közttestületének külső tagja – együttműködési megállapodást írt alá a tudományos kutatás, az oktatási és módszertani, szervezési, kulturális, oktatási és egyéb munkaterületeket illetően...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk >](#)

Irodalmi kilátó Beregszászban

Hosszabb kihagyás után ismét Irodalmi kilátót szerveztek Beregszászban. Advent negyedik vasárnapjához, a karácsonyhoz és az új esztendőhöz közeledve a kárpátaljai tollforgatók együtt zárták az évet a Vérke-parti városban. A rendezvényt Magyarország Beregszászi Konzulátusa, a 30 éves Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége, a 15 éves Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, valamint az Együtt szerkesztősége szervezte meg. [...] Az irodalmi esemény első részében az Együtt irodalom-művészet-humán tudományok-kultúra folyóiratot, valamint az Intermix Kiadó által megjelentetett köteteket prezentálták. [...] Vári Fábán László Kossuth- és József Attila-díjas költő az Együtt folyóiratot, Dupka György, az Intermix Kiadó felelős kiadója, az MTA külső közttestületének tagja pedig a Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozat idén megjelent darabjait mutatta be...” Forrás: Karpatalja.ma: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#)

SZERBIA/VAJDASÁG

Politikum: Szabad, de nem tisztességes választások

Az RTVs Napjaink című műsorában Bódis Gábor és Pressburger Csaba újságírók elemezték a választások eredményeit. A stúdióvendégek úgy fogalmaztak, a választások szabadnak nevezhetők, de tisztességesnek már kevésbé. [...] Pressburger Csaba: a vajdasági parlament, [...] egy sóhivatalról van szó, nulla ingerenciával, némi pénz, amit kap, azt tovább osztja, nagyjából erről szól a történet. Sajnálatos, hogy ide jutott a vajdasági gondolat, és egyáltalán az autonómia gondolata. [...] Az ODIHR (Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala) megfigyelési csoportja már az előzetes jelentésben felhívta a figyelmet a választások körüli jogi megoldások hiányosságaira, valamint a kampány és a választás során történt számos súlyos jogsértésre is rávilágított. [...] Az Európai Parlament megfigyelő küldöttségének csapata a választás napján észlelt ugyan szabálytalanságokat, de ezek nem voltak komolyabbak – mondta Vladimir Bilčik, az Európai Parlament szerbiai jelentéstevője...” Rtv.rs: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#) [teljes cikk 4 >](#)

Nyolcvanadik életévébe lépett a Magyar Szó

Egyszerre hozta el a közelgő ünnepek hangulatát és a születésnap örömét a Magyar Szó újvidéki székházában ma megtartott rendezvény, melyre a Magyar Szó napilap fennállásának 79., gyermeklapjaink, a Jó Pajtás indulásának 76. és a Mézeskalács indulásának 70., valamint a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Forum Nyomdája létrejöttének 66. évfordulója adott megfelelő alkalmat...” Magyarorszo.rs: [teljes cikk >](#) [teljes cikk 2 >](#) [teljes cikk 3 >](#)

Előadás: Félelem és reszketés Szabadkán

Félelem és reszketés Szabadkán címmel mutatja be legújabb előadását a Kosztolányi Dezső Színház társulata december 28-án. A darabot Kucsov Borisz írta és rendezte. A disztópikus történet a jövőben játszódik egy elnéptelenedett Szabadkán, ahol már kevesen élnek, a két főhős pedig azért küzd, hogy megmentse a várost a rátelepedett gonosztól, hangzott el az alkotócsapat szerdai sajtótájékoztatóján...” Szmsz.press: [teljes cikk >](#) [teljes cikk >](#)

Videó: 20 éves fennállását ünnepli a zentai Vajdasági Magyar Művelődési Intézet

Ez alkalomból ünnepi műsorral, kiállítás megnyitóval készültek a szervezők és a Vajdasági Magyar Digitális Archívumról készült rövidfilmet is megtekinthették az egybegyűltek. [...] Kormányos Katona Gyöngyi, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet igazgatója elmondta [...] kiemelő szerepet kap a digitalizáció, a szakkönyvtár bővítése, és a mentorprogramok, továbbképzések, konferenciák szervezése...” Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

AUSZTRIA

Podcast: Bécsben mutatták be a Nemzeti Atlaszt

Az Ausztriai Magyar Kutatóintézet szervezésében Kocsis Károly a Budapesti Földrajztudományi Intézet igazgatója és a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke mutatta be a Nemzeti Atlasz legújabb kiadását Bécsben, „A magyar világdiaszpóra múltja és jelene a geográfus szemével” című előadása alkalmával. [...] Az új, négy kötetből álló sorozat első, a természeti környezettel foglalkozó része 2018-ban jelent meg, majd 2021-ben a második, a

társadalommal foglalkozó kötet is napvilágot látott. A soron következő könyv, ami az Állam és Nemzet témáját fogja tárgyalni, a következő hetekben jelenik meg és angolul is elérhető lesz...” Forrás: Volksgruppen.at: [teljes cikk >](#)

SZLOVÉNIA/MURAVIDÉK

Muravidéki kötetek bemutatója a Portán

A Domonkosfai Porta közösségi helyiségében hétfő este szervezett zenés irodalmi esten öt muravidéki kiadványt mutattak be. Kepéné Bihar Mária és Lendvai Kepe Zoltán, az MTA külső köztestületének tagja az általuk írt kiadványokról – Hagyományörző hímszakkörök a Muravidéken, a Hetés, Hetési népi textilkultúra című köteteket –, valamint a Tivadar Éva társszerzővel készült, Hetés népi táplálkozása című kötetről, illetve Urisk Erzsébet gyűjtéséről, A viaszolt hímes tojás készítése a Muravidéken című füzetéről tartott ismertetőt...” Forrás: Nepujsag.net: [teljes cikk >](#)

Podcast: Megjelent a Harmatfogók antológia 10. kiadása

10. jubileumi kiadványát vehetik kézbe a szerzők és az olvasók a Harmatfogók/ Pobiralczi rose című antológiának, amely a környéken élő, magyarul, szlovénül, horvátul és szerbül alkotók verseit és prózai szövegeit tartalmazza. A kötetet ezúttal a Duško Abramusić által vezetett képzőművészeti szakkör tagjainak munkáival illusztrálta Orbán Péter grafikai tervező...” Forrás: Rtvsllo.si: [teljes cikk >](#)

HORVÁTORSZÁG

Reppmann Dékány Zsuzsanna: Háború és béke a Drávaszögben

Hogy Reppmann Dékány Zsuzsanna most közreadott írása sem tartalmazza a napló teljes szövegét, de – a szerző megfogalmazásával élve – benne van az otthon maradtak minden félelme, fájdalma, megalázottsága. [...] Amikor Horvát-Baranya 1991 augusztusában szerb megszállás alá került, kezdetét vette egy olyan időszak, amilyen az ott élő emberek legnagyobb lidérces álmaiban sem jelent meg korábban. [...] A szerző naplójegyzetei az említett körülmények miatt szükséztűek, ennek ellenére plasztikus és átfogó képet adnak a szerb megszállás éveiről. [...] A könyv második részét elbeszélései alkotják. A könyvet – 2023 novemberében – a HMDK adta ki a zágrábi Kisebbségi Tanács támogatásával...” Forrás: Kepesujtag.com: [teljes cikk >](#)

ROMÁNIA/ERDÉLY

Politikum: „Toxikusnak” minősítette a parlamentben iktatott autonómiatervezeteket a román kormányfő

Három autonómiatervezet nyújtott be egyéni képviselői törvényjavaslatként a bukaresti képviselőházban szerdán Zakariás Zoltán, az Erdélyi Magyar Szövetség (EMSZ) elnöke. Marcel Ciolacu román miniszterelnök közösségi oldalán reagált az autonómiatervezetek benyújtására, és azok gyors elutasítását kérte a házelnöktől. [...] Nem ez az első alkalom, hogy autonómiatervezeteket iktattak a román képviselőházban. A bukaresti törvényhozás azonban mindannyiszor elutasította a tömb magyar régió számára területi önrendelkezést előíró előterjesztést, egyetlen kivétellel, mikor is a megszabott határidőn belül nem tüzték napirendre a dokumentumot, ami miatt hatalmas botrány tört ki a román politikai életben...” Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#)

A román nyelv kisebbségi diákoknak való oktatásáról szóló indítványt is elfogadtak a költségvetés vitája során

A parlament a 2024-es költségvetés tervezetének szerdai vitáján elfogadta a kisebbséghez tartozó diákok román nyelv és irodalom oktatásával kapcsolatos RDMDSZ-indítványt. A javaslat indoklása szerint új és korszerű eszközök bevezetésével megváltozik a román nyelv oktatásának szemlélete, [...] jövőre az oktatási minisztérium 10 millió lejt különít el a román nyelv és irodalom oktatását támogató országos program elindítására, megszervezésére és a 2024 márciusától kezdődő gyakorlatba ültetésére...” Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#)

Zárul a Bolyai János 200 eseménysorozat

A bicentenárium alkalmából a Bolyai Farkas Elméleti Líceum és a Bolyai Collegium Alapítvány egy több héten átívelő eseménysorozatot szervezett előadásokkal, vetélkedőkkel, ismeretátadással. [...] A rendkívüli esemény záróünnepsége december 15-én volt az iskola dísztermében. [...] A záróünnepségen beszédet mondott két matematikus, az MTA külső köztestületének tagjai: Oláh-Gál Róbert Bolyai-kutató és Horváth Sándor, a Pszeudoszféra emlékmű megalkotója. Ezután következett az Alma Mater és a Bolyai Farkas-díj átadása, kulturális mozzanatokkal...” Forrás: E-nepujsag.ro: [teljes cikk >](#)

Háborús naplót mutattak be Sepsiszentgyörgyön

A Holnaptól tegnapig – Benedek Tibor naplója című könyvet péntek délután mutatták be Sepsiszentgyörgyön a Bod Péter Megyei Könyvtár Gábor Áron-termében, majd szombaton Baróton. A hadapród-örmester 1944. szeptember és 1945. augusztus között írt naplója, bár háborús időben született, hadi krónikánál jóval több, hiszen szépirodalmi kvalitásokkal is bír – méltatta Király István, a kötetet megjelentető marosvásárhelyi Mentor Könyvek Kiadó vezetője. [...] Naplójáról sokáig a családja is keveset tudott. Valószínűleg azért, mert olyan éveket éltek, amikor a legjobb az volt, ha mindenki a legkevesebbet mondhatja el, ha kérdezik a hatóságok...” Forrás: 3szek.ro: [teljes cikk >](#)

Beszélgetés: Dénes József, a szászrégeni iskola aligazgatója

Szászrégenben az idén mindössze 14 magyar anyanyelvű szülő gyereke látta meg a napvilágot. Ennek a tükrében próbáltunk jövőképet rajzolni Dénes Józseffel, a város egyik reprezentatív oktatási intézményének, az Alexandru Ceușianu Általános Iskolának az aligazgatójával: [...] Az iskolában jelenleg az előkészítőtől a nyolcadik osztályig 208 magyar diák tanul. Szászrégenben mintegy 400 általános iskolás és valamivel több, mint 200 líceumi diák tanul magyar osztályban. A létszám az utóbbi tíz évben stagnált, de nem tükrözi reálisan a helyzetet, ugyanis [...] Beresztelkén ugyanis négy éve nincs magyar oktatás, míg Marosfelfaluban tavalytól megszűntek az V-VIII. osztályok. Ez a szászrégenieknek jó, azonban a tendencia a vidéki magyar oktatás felszámolásához vezet...” Forrás: E-nepujsag.ro: [teljes cikk >](#)

Előbukkant a Központi Szálloda felirat az egykori hotel homlokzatán

A nemrég még Melody szállóként működő épület felújítása során számíthatunk meglepetésekre – nyilatkozta lapunknak júniusban, az épület felállványozását követően készült interjúnkban Szenkovics Dezső, a Sapientia tudományegyetem kolozsvári karának dékánja, az MTA köztestületének külső tagja. [...] Az épületet 2020-ban vásárolta meg a Sapientia Alapítvány a néptánc-szak számára, az elképzelések szerint itt fog működni az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány kolozsvári fiókja is. [...] A vakolat alól ugyanis előbukkant a Melody elődjének, a Központi Szállodának a neve...” Forrás: Szabadsag.ro: [teljes cikk >](#)

Beszámoló: Kolozsvári Állami Magyar Színház A fülemüle című előadása

Szombat este mutatták be Hans Christian Andersen meséje nyomán A fülemüle című darabot a Kolozsvári Állami Magyar Színházban. A teátrum évek óta először állított színpadra gyermekelőadást. A szöveggönyvet Tasnádi-Sáhy Péter írta, a darabot pedig Traian Savinescu rendezte. [...] A nem gyerekekre „specializálódott” körök gyakran belecsúsznak abba, hogy ha mégis gyermekeknek szánnak valamit, az vagy túl komoly, önmagukhoz híven „felnöttes” lesz, vagy épp ellenkezőleg, sokszor majdhogynem „dedós”. A fülemüle példás egyensúlyt teremtett, mely annak köszönhető, hogy bízott a gyermeki fantáziában...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Beszámoló: Kós Károlyt méltatta a közönség a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban

140 éve született Erdély egyik legnagyobb transzilvanistája, Kós Károly. Az általa tervezett, nemrég felújított sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban elemezték munkásságának egy részét, főként az építészetét örökségének tisztelői és a kós károlyi építészeti vonal követői. Az eseményt a polihisztor születésnapján, december 16-án szervezték, amely idéntől kezdve az Építészeti napja is lesz. Az Országépítő Kós Károly Egyesülés (OKKE) és a Székely Nemzeti Múzeum közös szervezésében lezajlott találkozón mi is ott voltunk...” Forrás: Transtex.ro: [teljes cikk >](#)